

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 4. Didacus Boroa Vrvaïcam inspicit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Chiriguanarum fines ingressi, majori labore, quàm fructu (uti Peruvix Annales narrabunt) per aliquot annos insudavere.

PAULÒ antequam Socios ad Chiriguanas dimitteret, Didacus Boroa Provincialis Collegium Assumptionis inspectum iverat; unde rediens Paranensium, Urvaicensium, Tapensiumque oppidorum lustrationem, continuato itinere, pro munere occcepit. Quem, annotatis singulorum locorum hujus anni rebus, sequi lubet, ut ex itinerum qualitate, laborumque multiplicitate, quàm Apostolica sit Paraquariensis Provincialatus dignitas, semel appareat. Triginta leucis distat ab Assumptionis urbe primum Paranae oppidum. Unde, emensis viginti leucis, Provincialis Itapuam delatus, ab Neophytis, quorum plerisque ipse Christo aliquando genuerat, variâ hilaritate exceptus est. Itapuani, quòd plerique infantes nescio quâ aurâ afflati morentur, ab Divo Ignatio quæsivere mali remedium, non irritò successu; nam postquam spondere, Sanctissimi Patris festum quantâ possent pietate se celebraturos, observatum est deinceps rariores mori. Ibidem mulier in limine domûs interrogata ab prætereunte Socio, num infantem suum, quem sinu gestabat, initiales doctrinæ Christianæ preces edoceret, respondit, se ab ipso infante doceri: miratus Pater responsi insolentiam, ab lactente panè puero petit ut solitas preces recitet, quod cum nihil hæsitans fecisset, laudavit Dominum, qui linguas infantium facit esse disertas. Decimo-quinto lapide supra Itapuam coloniam Corporis Christi oppidum visitur, ante duodecim annos ab ipso Didaco Boroa fundatum, quem incolæ venientem, ut primum animarum suarum parentem, omni officiorum genere excepere. Inter Itapuam & Corporis Christi colonias, Guairaniæ reliquiæ in duobus oppidis novo Provinciali non parvam commiserationem peperere, consideranti ad qualem paucitatem redacta esset numerosæ provinciæ multitudo: de quibus plura dicere non lubet, ne recentem ingentis vulneris dolorem, nondum obductâ cicatrice, impactò que renovem.

INSPECTO Parana, sexdecim leucarum itinere ad primum Urvaicæ oppidum, Conceptionis Immaculatæ nomine insignitum, transmisit. Ubi duobus Sociis fide dignis spectantibus, Divorum Ignatii & Xaverii pictæ tabulæ abundè sudavere: non sine funestorum eventuum metu; animis similia prodigia in ominosam calamitatem detorquere solitis. Nec aberant humana indicia, Mamalucis ad Oceanum, quâ Tapensem Provinciam spectat, sese ostentantibus. Tertio inde lapide ad Urvaicæ litus Iguasuani recenter translati, Provinciam, qui primos gentis ad Fidem & oppidum ante novennium reducerat, hilariter recepere. Post ejus discessum aliquid hæc turbatum est, tribus Neophytorum turmis ad patrias sylvas fugâ se recipientibus, quos tandem omnes incredibili Sociorum diligentia repertos, ad Christi caulas postliminio adegere. Ex hac statione Provincialis adverso Urvaicâ Divi Xaverii oppidum petens, in exigua quatuor leucarum navigatione naufragium fecit: navigationis comites vi tempestatis abstracti, quòd ab torrente violenter abreptus fuisset, periisse putarunt, ideoque pro ejus anima sacrificatum est. Sequenti verò die nuncius de ejus incolumitate acceptus, Socios multipliciter exhilaravit, præsertim cum competissent indubiè periturum, ni Iguasuani de naufragio moniti, per fluctus irato mari similes enatando, eum cum certo periculo ereptum ivissent; ejus nempe corpus servantes, qui suas animas è dæmonum servitute eripuerat. In Sancti Xaverii oppido, cujus ipse etiam Provincialis fundamenta jecerat, bis mille redemptorum capita reperit. Inde integro die navigans, Acaraguam, seu ad Assumptionis novam coloniam se contulit, quo in loco hoc anno trecenti & quadraginta-duo adultæ ætatis Barbari, & nonaginta septem infantes, Christianorum ritu abluti sunt. Inter quos memorabile factum fuit unius, octo pellices Christophoro Altamirano ibi curanti sitentis, & in has voces prorumpentis. *Ex his omnibus pellicibus prolem feci, ideoque omnes mihi caræ sunt, sed longè carior est Deus à te nobis annunciat, cujus amore antiquissima harum mulierum pro uxore mihi retenta, ceteras manumitto, totidem popularibus meis, quos tibi sisto, legitimo Matrimonio jungendas, quid*

CAPUT
III.
Didacus Boroa Paranae lustrat.

Infantis habitus.

CAPUT
IV.
Didacus Boroa Urvaicam inspicit.

Sudor portento.

Turba Iguasuanorum.

Provincialis naufragium.

Quadringenti & triginta novem baptizati.

Acaraguensis auctio conversio.

jam obstat quin baptizer? Applaudenti Altamirano, & indubiè post sex dies proximo festo, magnâ celebritate baptizandum affirmanti, forti voce respondit: se nolle tanto tempore sub dæmonis jugo gemere, sed velle in libertatem filiorum Dei statim asseri: quare illicò baptizatus est. Idem paulò pòst in lethalem morbum incidens, Altamiranum de suâ mortis periculo sollicitum subtristitè que sic consolatus fertur. *Esset, inquit, quod doleres, si Ethnicus morerer; jam cum hæres regni Dei per Baptismum effectus sim, est multum, quod mihi promissum regnum speranti gratuleris.* Ex hac colonia reflexo sexdecim leucarum itinere, Piratinienfè Sancti Nicolai oppidum Provincialis petiit; in cujus oppidi condendo templo hoc notabile accidit, quod matres non contentæ terram per se bajulare, lætentibus infantibus, quos brachiis portabant, corbes fecerint eo fine, ut Deus Optimus Maximus pro suo cultu laborantes benigno vultu respiceret. Porro ex Piratinianis hoc anno centum & septuaginta circiter capita Christianis accessere. Josephus Domenecus Purificatæ Virginis oppidum, ab Piratinienfibus unius diei intervallo distans, regebat, dum Provincialis advênit, à quo inductus mos supplicabundè circumferendi Venerabile Sacramentum: quod ut decentissimè in summa rerum inopia fieret, Neophyti mille & quingentos arcus ex frondosis arboribus floribusque erexerunt. Ex eadem materia in quatuor fori angulis dispositis altaribus, ex quibus genus omne ferarum & domesticorum animalium suspendere, magnâ advenarum, tum Neophytorum, tum Ethnicorum admiratione, ex his celebritatibus Mytheria nostra æstimare discendum. Josephus Oregius & Petrus Spinosa, in Caaroënsi Martyrum Japoniæ oppido, partim adultorum, partim innocentium, mille & septuaginta-duo capita sacris undis immerfere. Tambabæus, oppidi dux, centum Barbaros, magna ex parte Ethnicos, ex latibus reduxit. Josephus Oregius, peste grassante, longè excurrèns, plurimam utilitatem omni hominum generi, Sacramentorum collatione, attulit. In Apostolorum Petri & Pauli colonia Adrianus Knudius sex suprâ quingentos, partim infantes, partim adultos, Christianos fecit. Idem Indæ mulieri post partum secundas rumpere impotenti, coque de vita periclitanti, author fuit, ut se Divo Ignatio committeret, non irritâ pietate; nam statim & secundas rupit, & post secundas secundum partum effudit. In Sancti Caroli sede non minorem Socii collegere messem animarum, quibus invidens humani generis hostis, tygridis assumptâ formâ, quantum in se fuit, Catechumenum deterruit ab susceptione Baptismi: Indam verò eadem de causa, turpissimi hominis figuram induens, impacto læpiùs in ejus caput fuste, panè exanimavit: frustrato utrobique conatu, nam uterque Baptismi gratiam metuere.

Barbarorum
mulierum
pietas.

Venerabile
Sacramen-
tum à Bar-
baris cultū.

Mille & se-
ptuaginta-
duo capita
baptizata.

Item quin-
genta.

Et ferè alia
totidem.

CAPUT

V.
Didacui Bo-
roa Cismò-
tana Tapen-
sis Provin-
ciæ oppida
adit.

Octingenta
familia re-
ducta.

Nongenti &
quinquagen-
ta baptiza-
ti.

In boara vi-
sitationis co-
lonia.

Quingenti
rivo loti.

INSPECTIS his tribus Urvaicæ ultimis oppidis, uno fermè die abs se distractis, triduanum iter moliens Provincialis, ad Sanctæ Theresiæ coloniam, eis ipsos montes sitam, contractâ ex laboribus valetudine, pervénit. In Sanctæ Theresiæ curabant Franciscus Ximenius & Joannes Salas, quorum maximè operâ ex octingentis familiis jam reductis, trecenti fermè adulti homines, & sexcenti quinquaginta infantes, cæteris pro more in aliud tempus dilatis, in numerum filiorum Dei relati sunt. Postquàm Provincialis utcumque convaluit, octavo ab Sanctæ Theresiæ colonia lapide, oppidum ab Visitatione Virginis dictum, nuperrimè inchoatum, lustrans, reperit convenisse complures Barbaros, Fidei Christianæ desiderio incensos: sed quòd copia Sociorum non suppereret, eos Patribus in Sanctæ Theresiæ & Sancti Joachimi oppidis commorantibus commendavit. In Sancti Joachimi colonia Joannes Suarius Barbaros ad Fidem traductum ibat, quorum hoc anno circiter quingenti Baptismum suscepère. Locus ipse erat montibus asperrimus, & ingentibus saxis obfusus, inter quæ saxa, fragosissimaque memora, habitabant indigenæ, unde pederentim summis laboribus educendi erant, antequam sociabilem vitam edocerentur. Fructus eorum laborum amplissimi: quorum palmaris fuit, hominem jam sepultum baptizasse. Solent Socii, grassante peste, per emissarios Neophytos indagare, num qui in villis & nemoribus ægri Sacerdotis operâ indigeant. Unus ex his Suario retulerat Catechumenum unum sine Sacramentis in

remoto